

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

6 aug. st. v.

18 aug. st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principală 375 a.

Nr. 32.

ANUL XXV.

1889.

Pretul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$

de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei

Meditațiune.

— Fratelui meu dr. C. Andronescu. —

Ce n'ar da un mort din grăpă pentr'un răsărit de lună,
Pentru-o flóre, pentr'un frémăt, ce n'ar da or care mort
D'ar puté să mai se 'nșire, carne pe óse să-și pună,
Din țerînă să s'ardice, ér să 'mbrace dragu-i port;
Ér s'asculte păsérica, șopotitul de isvóre,
Buciumul și cu tilinca răsunând de pe colnic;
Ce n'ar da ca să mai ședă jos pe érbă la rēcóre
Să-și mai țină draga 'n brațe și din flóre de aglic
Să-i mai facă ér cunune, să-i mai spună câte 'n lume?

Când ți-astupă colbul gura și nu poți să mai blastemi,
Când nu șcii nici de ființă, nici de fală, nici de nume,
Cređi că 'ncetă suferința, nu mai plângi și nu mai gemi,
Dormi in pace?

Éști tu sigur, afli acolo mulțumirea?

Astăđi strigi :

»Ia-mi Dómne vieța, adu vremea cea d'apoi

Sunt sătul d'atâtea rele și de traiul de trudire,
Nu mai vreu o vieță 'n care domnesc crudele nevoi;
Nu am tihnă, bucurie, nu me 'ncântă aici nimica:
Sărăcia-mi este mamă, eu, un fiu demostenit.»

Dar . . .

De-a morții vecnicie, nu te prinde óre frica
Și, de iaduri nu ți-e gróză?

In mormént, incremenit:}

Brațul teu să nu mai mișce, să n'ai limbă, cugetare,
Să n'ai visuri, nici dorințe, lacrimi și nici suspin,
Înimă pentru iubire, buze pentru sărutare,
Nici odată, nici odată să mai veđi tu cer senin.
Să mai veđi o rază blândă, care-ți vine dela sóre,
Primăvéra rōndunele, tāmiióre cum rēsar
P'ale lacului verđi maluri,

De pe miriști și ogóre,

Ciocărlia cum se 'nalță, tóte 'n fire cum tresar
De o dulce 'nsuflețire, de fiorul de iubire,
Ce trăește 'n tot ce-i vieța!

Aici, vėd pe Dumneđu,

Înțeleg a sa putere, cred intru-a sa mărire:

Cine, d'a iubit vr'odată, a putut mai fi a teu?

Nu 'nțeleg a ta cărtire, și desgustul teu de vieță
Și nimica nu m'ar face, mórte să doresc, să cer,
Iți alungă de pe frunte, intristare, nēgră cėtă:
Grea-i a pulberii povară, bine sub albastru cer . . .
Cerșetorii care intinde mâna să cerșescă pâne,
Care dorm pe la răsپántii și ei încă și tot sunt

Mult mai fericiți ca morții:

A speră in ađi, in mâne,

Nu-e bunul cel mai mare, cel mai dulce pe pământ?

Ce n'ar da un mort din grăpă șopotitul de isvóre
Buciumul și cu tilinca, ér s'asculte din câmpii;
Ce n'ar da ca jos pe érbă și sub umbră la rēcóre
Ér să-și țină draga 'n brațe, să s'afunde 'n reverții?

Sinovia 6 iunie.

Smara.

Influența lunii asupra timpului și asupra vegetațiunii.

Dl Delaunay, sub-inspector forestier din Francia, într'o conferință ce a făcut nu de mult timp la societatea horticolă și forestieră a departamentului Aube, a vorbit despre influența lunii asupra timpului și asupra vegetațiunii. Ecă in resumat cuprinsul acestei conferințe.

După credințele populare, acțiunea lunii ar fi mai totdeuna vătămătoare și s'ar resimți asupra schimbării timpului asupra vegetațiunii și asupra ęnsușii corpurilor neinsuflețite. Dl Delaunay, nu esiteză a se inscrie in fals contra acestor credințe răspândite.

Luna ęice dęnsul, este o astră lipsită de atmosferă și apă, și a cărei compoziție chimică nu ar diferi mult de aceea a pământului. Luna se presintă in fiecare ęi sub forme diferite, numite faze. Intervalul intre douę faze constituite revoluțiunea numită de astronomi revoluție sinodică, și care e de 29 de ęile și jumătate. Diferitele acțiuni ce ar puté esercită asupra pământului n'ar puté resultá decăt din masa sa, din lumina sa și din căldura sa. In privința căldurei, termometrul cel mai sensibil espus la raęele lunii pline nu arată nici o urcare. Așá dar nu in ce privește căldura luna póte avé vr'o influență asupra obiectelor de pe suprafața pământului.

Pentru acęsta, dl Delaunay esaminéză numai inflința luminei, și a masei lunii, începęnd prin cea din urmă.

Luna esercită o acțiune puternică asupra apelor mării; acęstă acțiune e cu atât mai intinsă cu cât e mărită câte-odată de aceea a sórelui. In adevěr, la epoca syzygielor (când e lună nouă și lună plină) forțele atractive ale celor douę astre se adaogă; inflința lor asupra apelor mării atinge maximum și marele presintă cel mai mare grad de intensitate. In

epoca cadraturelor (primul și ultimul pătrar) din contră cele două forțe atractive se contrariază și marele prezintă minimum de intensitate. Același lucru se petrece și pentru atmosferă, prezintă mare intensitate la luna plină și nouă, și mare slabe la primul și ultimul pătrar.

Esaminând fenomenele mareelor, marea se urcă și se coboară de două ori în 24 ore. Momentul de plină mare întârzie în fiecare zi cu vr'o 50 minute și această întârziere corespunde cu trecerea lunii la meridian. Atmosfera ar trebui de asemenea să prezinte în fiecare zi două marea și ora acestor marea ar trebui să întârzie în fiecare zi cu vr'o 50 minute. În privința atmosferei nu putem constata decât mărirea și micșorarea presiunii ce suportăm din partea stratului de aer. Această presiune ni se arată cu barometrul. Așa dar, decât marea atmosferice ar exista, despre care nu este îndoelă, ar avea o influență apreciabilă asupra presiunii pe suprafața pământului în același fel; barometrul ar trebui de două ori pe zi să se urce și să se scobore, cu o întârziere de vr'o 50 minute. Dar, observațiunea arată că oscilațiunile barometrice se întâmplă totdeauna la aceeași oră. Maximum este totdeauna la 10 ore dimineața și la 10 ore seara. Minimum este la 4 ore dimineața și la 4 ore seara.

Ecă cum se explică această regularitate a oscilațiunilor barometrice.

La răsărirea soarelui, pământul și stratul de aer în contact cu el, încep a se încălzi: se formează vapori de apă produși de pământ, forța elastică a masei gaze se mărește până când stratele superioare au cedat presiunii stratelor inferioare. De aici, primul maxim de presiune care se observă la 10 ore dimineața. Ecuilibrul presiunii stabilindu-se în urmă, căldura mărindu-se, aerul se dilată, densitatea sa se micșorează și barometrul se coboară. Un minimum se va produce pe la 4 ore seara. La acest moment viteza ascensională a dispărut, stratele superioare de aer încep a se răci mai iute decât cele în contact cu pământul și barometrul începe a se urca, e la 10 ore seara va fi al doilea maxim. În urmă răcirii stratelor inferioare ajunge și la pământ, o parte din vaporii de apă se condensază, se produce o mișcare a presiunii atmosferice și barometrul coborându-se va ajunge al doilea minimum pe la 4 ore dimineața.

Astfel variațiunile barometrului sunt datorite condensării sau dilatării vaporilor de apă, influinței curenților atmosferici, și de aceea coborîrea barometrului este adesea însoțită de ploie pe când urcarea lui ne anunță timp frumos.

Cât despre rolul ce ar putea juca luna în aceste variațiuni, în van l'am căutat cineva. Aceea ce se poate afirma, e că nu se poate vedea nici un motiv ca timpul să se schimbe la luna nouă mai degrabă ca la altă epocă. Cultivatorii contrariați de ploie persistente sau de uscăciuni, în van ar spera, după cum e obiceiul, că la luna nouă se va schimba vremea.

Dl Delaunay, demonstrând astfel că luna nu lucrează prin masa ei asupra timpului, revine la influența lumii produse de lună. În această privință, aserțiunile populare fiind și mai nefundate, conchide mai repede la neofensibilitatea lunii, aducând și următorul răspuns al celebrului arhitect Delorme, când i s'a obiectat că luna mănâncă prin lumina ei pietrele de pe pământ: „Atât mai bine, a răspuns Delorme, căci decât luna mănâncă pietrele noastre, pământul, care e mult mai mare ca luna, trebuie să mănânce mult mai mult pietrele satelitului său, și astfel tot noi suntem câștigați.»

În urmă dl Delaunay, vorbește de influența lunii asupra vegetațiunii.

În popor se crede că nu e biu a se planta în timpul lunii nouă. În ce privește arborii forestieri și fructiveri, nici o considerațiune nu permite a acredita această opiniune. În ce privește plantele herbece și în special cele potagere, saladele de exemplu, se pretinde că decât se plantază în timpul lunii nouă, plantele sunt mâncate de o moluscă (limace.) Tota lumea știe că în timpul nopții acest molusc, cauză stricăciuni grădinilor. Dar lumina lunii este foarte mică și nu va putea influența pentru a depărta acest animal.

Luna lui aprilie este apoi considerată responsabilă de gerurile cari surprind adesea plantele la această epocă. Aci de asemenea luna este absolut inocentă de reuțiile ce i se impută: Când luna apare este că cerul e descoperit, și când cerul e descoperit în acest sezon în care suprafața pământului este răcită și plantele tinere delicate, gerurile sunt totdeauna de temut.

În fine, un mare număr de persoane susțin că lemnele tăiate pe timpul lunii nouă, nu se pot conserva. Este asemenea e eror. Nu trebuie a considera fasa lunii pentru tăierea lemnului, ci epoca anulii. Lemnele trebuiesc a fi esploatate în momentul când celule lor conțin mai mare cantitate de materii solide, adică în timpul toamnei.

Nimic nu e mai dificil, termină dl Delaunay, decât a combate prejudiciile populare. Fiecare este convins că a constatat însuși realitatea faptelor ce avansază și se lasă a fi înșelat de aparențe. Numai prin o observațiune continuă și minuțioasă cineva poate ajunge la cunoștința adevărului.

Strigăt de durere.

Demoni ai perversității, îmbrăcați în piei diforme,
Geniuri insuflețite de durerile enorme,
Stranii arătări, născute din bolnave nchipuiri,
Umbre cenușii, fantasme, monștri uriași, vampiri,
Trăznet care tai raportul între corp și între simțire.
Gemăt care faci să eșă strigătul de îngrozire,
Spațiu care-l duci departe, zgomot care-l răspândești,
Și tu vânt al amintirii, care 'n suflet răscolești
Focul, devenit cenușă, spre-a-l aprinde încă-odată.
Și tu ultimă schintee de tortură disperată,
Ajutați-me să lepăd îndoela mea de om,
Puneți-mi puterea voastră ca fluid în or ce-atom,
Să me simț mai sus de mörte și mai jos de nemurire.
Pe materia mea mörta să trăască-a mea simțire
Și să spue fie-cărui condamnat de-o sörta rea.
Că durerea-i nu există, cât va fi durerea mea.

Voi, desmoșteniți de tôte și loviți fără 'ncetare,
Părăsiți de tot ce este sacru, milostiv și mare.
Rude-ale fatalității seu bastarți disprețuiți,
Esilați ai fericirii și-ai plăcerii urgisiți,
Condamnați, pe nedreptate, la 'nchisöre și tortură,
Aruncați de nebunie în deridere și ură,
Selavi ai legilor fatale seu ai tiraniei sclavi,
Maniaci, bolnavi cu corpul și cu sufletul bolnavi,
Sinucidi, scărbiți de viață seu ajunși la disperare.
Vițioși, tâmpiți de patimi seu căduți în depravare.
Semi-șei ai suferinței și-ai miseriei copii,
Mari or mici, frumoși or monștri, goi or putreți morți or vii
Din locașuri și morminte, izbucniți ca o furtună,
Ridicați-ve ca toții și 'npregiurul meu veniți.
Strângeți-ve că 'n aproape, ca mai bine s'auțiți,
Er tu inima mea plină de hazareii, detună!

În genuchi, proșterți a soartei! Voi sunteți pe lângă mine
Ca nisipurile așezate pe miazăntele coline;

In genuchi, durerea v^ostră, au^znd durerea mea,
Din voi, numai printr'o vorbă, să dispară ar pute,
Și eu decât am în suflet vr'o dorin^ză încă vie,
E de-a face totă lumea fericită să devie,
Și, în mijlocu-i, ca monstru, să remăi nenorocit,
Să m'arate fiecare ca ceva neau^zit,
Cugetând c'atuncea p^ote ași av^e o mângăere :
De-a fi singur între omeni destinat pentru durere,
Și celebru 'n suferin^ză, peste toți să me ridic,
In mul^zimea-asemuită intru tot, să fiu unic,
Și apoi să ca^z de-odată c'o mânie-atât de mare,
Să cutremur tot pământul c'un cuv^znt de disperare.

A ! De ce nu am puțin^ză să rostesc acel cuv^znt,
Să ve fericiti destinul, după ce veți șci ce sunt !
Eu nu s^znt bastard ; pe lume nu s^znt esilat, nici sclav,
Nu s^znt condamnat la ocnă, de nimic nu s^znt bolnav,
Nu-mi-e mîntea rătăcită, nici fiin^zta blastemată,
Nu-mi-e setea, nici iubirea în orgie adăpată,
Nu s^znt sinucid și nu s^znt maniac, nebun, diform,
Nu-mi căesc alcătuirea și nu știu să me transform,
Conșciin^zta nu mi-o r^ode nici regret, nici remușcare,
Nu me-abate amintirea, n'am nevoie de uitare,
Nu s^znt părăsit, nu sufer nici de f^ome, nici de frig,
Nu am lipsă de nimica, nu me lupt, nu plâng, nu strig,
Ași putea să ăic că vie^zta pentru mine-i o plăcere,
Și cu t^ote-acestea, vecinic, e un strigăt de durere !

Th. M. Stoenescu.

In giurul lumei.

— Comedie intr'un act, de Octave Feuillet —

(Urmare.)

Regina. (Vorbind ca un copil, șterg^zndu-și lacrămile.) Nu . . . nu . . . Șci bine . . . va reveni.

Toma. Dta ești foarte evlaviosă, dnă Dupuis, o șciu ; e^ză dar momentul de a te rugă în biserică și pentru altul nu numai pentru dta ! . .

Regina. (Vorbind cu greu.) Dar . . . Dle Rouvière . . . ăice că el nu e obic^znit, — ca dta, cu vie^zta ac^zsta de zdruncinări continue ! . . Sănătatea lui e mai gingașă de cum p^ote o cre^zdi ! (Luându-i mâinile cu elan.) Dta te vei îngriji bine de d^znsul, nu-i așă ?

Toma. (Mai puțin dur.) Hm ! . . de sigur, dnă, de sigur : cont^ză pe mine . . . Imi iau obliga^zia de a vi-l aduce, v^oi și rum^zen ca o domniș^oră ! me oblig pe on^ore ! me au^zi ? Dar te rog, nu mai v^zrsă lacrămi, și nu mai căută să faci vr'o scenă de adio !

Regina. Nu dle, vei fi mul^zumit de mine ; vei vedea : am sf^zșit (Suri^znd.) Și el nu mai apare !

Toma. Pr^e bine, dnă, pr^e bine ! Eu fac un mare caz de femeile viteze, de so^ziele cu adev^zrat creștine. — Și acum, când s^zntem cu sângele rece, dă-mi voe a-ți repetă, că acea gr^oză ce ve cuprinsese mai adineaori n'avea nici de cum ra^ziunea ei. Ce e un an ? — Vei putea petrece șese luni la fica dtale, — restul timpului vei locui aici, binișor, după obic^znin^zțele ce le ave^zți ! Nici că va p^zrea decăt pe jum^zătate absent, de ore ce t^ote lucrurile ce le vei avea sub ochi îți vor vorbi despre George ; îl vei înt^zlni la fiecare pas.

Regina. (Scuturând capul.) Ia s^ema, dle Tom, ia s^ema, ca nu cumva căutând a me mângăia să nu-mi sporești durerea — pe care dta nu o po^zi în^ztelege !

Toma. Cer iertare. dnă ; o în^zteleg, — și credeam să și dovedesc asta.

Regina. O dle ! fii sigur că eu nu me indoiesc nici de bunătatea, nici de iste^zimea dtale . . .

Toma. Dnă !

Regina. (Cu efusiune.) Dar în sf^zșit, s^znt lucruri cari nu se pot în^ztelege, dle Tom . . . G^zndeșce câtă deosebire a fost între modul de traiu al dtale, și cel al nostru ? Dta ai fost cuminte, dta . . . Dta n'ai lăsat să ți se prindă inima în acele la^zuri a căror putere nimeni nu o p^ote apre^zui decăt în ăduia în care ele se sfărăm. Ei da, ăiceai bine mai adineaori, totul aici, până și pietrele din cămin, totul face parte din vie^zta n^ostră comună : — totul ne iubiă, și totul ne eră scump ! . . s^eu, cel puțin așă credeam eu ! . . Cu o clipă mai nainte chiar, ce pre^z nu puneam pe aceste obiecte familiare ce ne apartin am^znduror de ată^zia ani ! . . și acum ele nu mai pot fi decăt ruinele unei fericiri minciun^ose, drojdia unei inchipuiri dispărute ! . .

Toma. Ei ! dnă, esagera^ziunea este stranie. Admi^zind chiar că ac^zstă călătorie aruncă ore-care tulburare în prezent, trecutul cel puțin remăne neatins.

Regina. Te înșeli, dle. Ac^zstă călătorie n'are nimic straniu, fără indoelă, dar el respunde la o întrebare ce mi-am pus'o adese ori, tainic, în vie^zta mea : E fericit ore George ? . . Ei bine ! nu. Eu singură eram fericită . . . e^ză adev^zrul ! (Cu o vie emo^zțiune.) El suferiă tăcut . . . și nu eră fericit . . . Vai ! sufletul meu totuș, îndrăzneșce a o ăice, eră vrednic de al seu . . . pentru rest inse, îi eram f^orte nepotrivită ; o sim^zțiam cu multă amărăciune. De ce ajutorare putea fi pentru el convorbirea unei fete din provincie, străină de ori ce lucruri, și care nu șciea decăt să-l iubescă ?

Toma. Te pr^e injosești dnă ; pentru mine, cu cât te cunose mai mult, cu atăt apreciez mai mult alegerea ce-a făcut-o George.

Regina (Ridicându-se și suri^znd.) Me măgulești dle Rouvière, pentru că me ve^zi că suf^zer ; . . ești generos . . . voi să fiu și eu de asemenea, și să-ți iert t^ote necazurile ce mi-ai pricinuit, — căci e multă vreme de când te-am blastemat pentru înt^ziaș dată.

Toma. Pe mine dnă ? Dar cum am putut eu să merit ? . . Dar, mai nainte de t^ote, spune-mi îți-e mai bine, nu-i așă ? nu șci la ce să atribui, dar îmi pari intinerită cu dece ani.

Regina. Da, îmi pare că m'a apucat pu^zține friguri . . .

Toma. Ci ai curaj ! Dar în sf^zșit pentru care motiv am figurat eu intr'un mod atăt de grozav în destinul dtale ?

Regina. (Cam esaltată.) O Dne ! dle Tom, nu cred să nu șci că ori ce femeie, de a doua ăi după căsătoria sa, se găseșce în presin^zta unei rivalități destul destul de puternice, — cea a amintirilor bărbatului seu . . . E o sarcină grea, crede-me, a face pe cineva să uite t^ote bunurile ce i-au fost sacrificate, — a astupă noi singure în inima so^zului nostru, regretele vârstei sale de a^zur, — regretele ce se fac mai vii în fiecare ăi ce trece, în m^zsura cu care depărtarea se măreșce și tinere^zta se șterge ! . . Căt despre mine, am luat de s^emă f^orte cur^znd, dle, că numele dtale, așă de des invocat, eră pentru George simbolul favorit al plăcerilor sale perdate . . . cea mai veselă incarna^ziune a nălucirilor de altă-dată : dta represintai în inchipuirea lui, independen^zta, aventura, timpul durerilor scurte și a speran^zțelor nesf^zșite ; . . eu, eram vie^zta pozitivă, greul căsniciei, grija ăilelor din ajun și de mâni . . . Eram . . . prosa, și dta erai poezia ; cu dta dar trebuia să me lupt : și mi-am pus t^ote ingrigirile, tot sufletul meu . . . Vai ! înzadar făceam tot ce-mi sta prin puțin^ză, dta erai cu mult mai puternic ! În fiecă ăi, George deviniă mai visător, și eu observam că fiecare moment de triste^ză indică un triumf al dtale ! Ah ! de câte-ori am ascuns în um-

bra acestui focar s'eu in tufişele astei mici grădini invingerile şi plânsetele mele!.. Dar eram tineră atunci, — şi Ddeu iubeşte tinereţta!.. el mi-a dat pe fiica mea, şi dta fuşi biruit. (Cu durere.) Astăzi, . . . ângerul a plecat, — isbânda îţi zimbeşte din nou.

Toma. (Cu o voce s'ecă.) Cineşcie, dnă? Ultimul cuvânt nu e încă d'is. Vei vedea pe George. Vorbeşte-i. Poţi să împiedici încă asta plecare.

Regina. (Cu dulc'etă.) Ţ-am promis'o, dle, şi nu voi încercă.

Toma. Ei! îţi innapoşeşte promisiunea, eu nu voi cu nici un preţ să fiu geniul cel reu al dtale, nu! Eu sânt brusc, dnă . . . câte-odată . . . aşă-i obiceiul meu de fleacău tomnatic; dar nu sânt cu inima rea, te rog s'o cređi.

Regina. O v'ed bine, o v'ed bine; dar cunosc eu indestul pe George, dle: t'ôte sfortările mele ar fi sterpe; ele l'ar infierbintă şi mai mult, étă totul. Şi când chiar, prin puterea lacrimilor, aş reuşi să-l reţin, acum n'aş ma voio . . . N'aş face decât să adaug un regret mai amar şi mai nou la t'ôte celelalte ce deja îi inveninez vieţa. Mâni, totdeuna, plictis'ela lui, alusiunile lui fără de voce, tăcerea lui chiar, mi-ar fi o vecinică bănuelă pentru trista mea reuşită . . . Nu, trebuie ca el să plece.

Toma. (După o pauşă.) T'ôte astea sânt f'orte drepte, — f'orte drepte . . . E cu neputinţă de a judecă altfel . . . aşă-i, adev'erat! Crede cel puţin dnă că eu voi scurtă, pe cât va fi cu putinţă, timpul lipsei sale.

Regina. Cred . . . şi-ţi mulţumesc dle. (Ea îi intinde mâna, pe care Tom o sărută, inclinandu-se profund. Se aude in afară un vuet mare, urmat de o mulţime de voci ferări. Dna Dupuis reincepe cu frică.) O D'omne, dar ce e? El e, îi recunosc v'oceea. (George deschide uşa cu vuet şi intră urmat de Mariana.)

George. (Marianei.) Eşti o stîngace! taci! Nu cumva veţi dice că sipetul acesta plin cu albituri e mai greu decât un munte? (Femeii lui.) Inchipueşte-ţi, scumpa mea că dobitocea ast' de fată nu găseşte ceva mai plăcut de făcut să dea drumul sipetului din cap'etul de sus al scărei, pentru ca să se rostogol'scă până jos!

Mariana. Ei veđi dle, că de când mi-ai spus că te duci la Roma, nu-mi mai simt nici o picătură de sânge in vine; nu mai am nici o lécă de putere! Să te duci la Roma! pe a mea lege, étă ceva nou şi frumos!

George. Fata asta-i nebună!.. Dar pentru care scop te amesteci tu, i-an raspunde-mi te rog?

Mariana. Pentru nici unul. — Dar totuş e o idee f'orte sugub'etă de a lăsă pe dna singură, la vârsta ei, — pentru ca să te duci la Roma! Ai fi pré fericit decât ai mai regăsi-o vr'odată! eu una nu respund, deu!..

George. (Conţin'endu-se.) Mariano, ia-ţi séma! veđi bine că me superi!

Mariana. Cred şi eu . . . Dta te superi pe t'otă lumea, pentru că eşti sup'erat chiar pe dta ênsuţi; aşă-i obiceiul.

George. (Sbucnind.) Te dau afară din slujba mea, Mariano!

Regina. (Sever.) Du-te degrabă jos, fica-mea.

George. Te gonesc de aice! Când ar fi acesta ultimul cuvânt ce l'aş fi ascultat! te gonesc! (Mariana ese.) E şi greş'ela dtale, scumpa mea. Dta laşi pe slugi să se pue faţă cu noi pe un picior de familiaritate ne la locul lor, — şi étă dar ce ni se int'emplă. Ai audit că am dat-o afară.

Regina. Da, amicul meu. — Am s'o socotesc mâni dimin'etă, — decât nu-ţi vei schimbă hotăr'irea.

George. Să-mi schimb hotăr'irea? Au sânt eu ore

obiceinuit de a-mi schimbă ideile la fiecare cinci minute? ce sânt eu, un cucoş de v'ent? séu că credeţi că vârsta m'a slăbit intr'atât încât să me las a primi lecţii dela servii mei?

Regina. Te rog amice, nu mai pronunţă nici un cuvânt in chestia ac'esta: mâni ea va eşi din casa n'ostă! (Vorbind repede.) Dar aş voi să ş'ciu George decât ţ-ai strins tot ce-ţi trebuie . . . Imi dai voce să arunc o privire in sipetul 'teu? Bărbaţii nu se pré pricep in peticării, şi e de ajuns ca să nu găseşti, in căl'etorie timeri ce nu-e lucru, pentru ca să te iritezi o đ'i int'egă . . . Ş'ciu bine că se p'ote cump'era tot ce lipseşte; dar pentru ce, decât te poţi scuti de aşă ceva?.. (Vesel.) Şi apoi asta te va face să gândeşti la mine in lungul drumului, v'agabondule!..

George. Fă cum îţi place, scumpa mea, étă-ţi cheile. (Regina ese.)

George, Toma.

George. (Schimbând tonul şi faţa indată ce femeia lui a eşit.) Ian spune-mi prietene, imi pare că a primit f'orte bine vestea ac'esta?

Toma. (Serios.) Tocmai aşă. — Ş'cii tu George că femeia ta are un suflet bun?

George. (Privindu-l cu atenţiune.) Nu-i aşă?

Toma. E fric'osă, modestă până la esces; şi asta nu-i tocmai bine.

George. Ţ'o spuneam eu bine dragul meu. Ei îi eră frică de tine . . . Uite-te, me prind că de indată ce s'a rupt ghaţa dintre voi am'endoi, cu multă greutate vei mai fi putut-o recun'osce?

Toma. Intr'adev'er. Sub lovitura emoţiunei, căci nu-ţi pot ascunde că de-odată a fost f'orte viu emoţionată, — a găsit in inima sa nişte accente . . . ce m'au surprins.

George. Oh! cât pentru inimă ea are destulă!

Toma. Ai putea să adaugi că are şi spirit, şi încă din cele mai delicate, şi din cele mai ridicale, la nevoie!

George. (Radios.) Ei dragul meu, o ş'ciu eu bine! şi chiar eu ênsuş nu sânt un dobitoc, nu-i aşă? Aş fi luat-o eu de nev'etă, te int'reb, decât n'aş fi int'eles că esistă ceva preţios in ea? Aşă că, de-ar fi să incep din nou, — te asigur că aş incepe . . . şi nu numai că sânt fericit, Tom, de alegerea mea, dar sânt şi mândru încă!.. Ei D'omne, are şi ea apucăturile ei . . . v'ed eu singur mai bine decât ori cine; dar, vorbind la dreptul, ce reu face puţină stângăcie, o vorbire cam necioplită, — ore cari preocupări pré brute, — când in resplata acestor se vede icbucnind intr'o femeie dragostea cea mai devotată şi mai puternică, simţul cel mai drept şi mai ales, — evlavie cea mai ard'etore, — şi, in acelaşi timp, cea mai cumpanită . . . in sf'ersit, t'ôte virtuţile ce pot captivă pe un bărbat . . .

Toma. (Riđ'end şi ating'endu-i um'erul.) Aha! omul onest! Te v'ed venindu-ţi in simţiri!.. Aide 'nainte . . . faci f'orte bine!

George. Cum?

Toma. Bun! incheierea acestui discurs este f'orte limpede: gândind mai bine, preţeluid mai in răgaz val'orea com'erei ce se află in casă, — s'a perdut puternicul curaj de a o mai p'arasi. Tu me laşi să plec singur, in sf'ersit . . . séu cel mult . . . te int'eleg . . .

George. Dar îţi jur, Tom!

Toma. Destul, destul . . . te int'eleg, ţ-am spus-o.

George. (Cu umor.) Ei, dar tu int'elegi reu . . . Eu n'am dat uitărei nici odată calităţile femeii mele; dar, de-ar fi ea de deceori stântă, nu e mai puţin adev'erat, că eu am trăit aice, int'ocmai ca un culbec! Ei! la naiba! eu nu voi preţui decât mai bine virtuţile sale, când simţul degradaţiunei mele inte-

FEMEI DIN POMPEI ACASĂ.

lectuale nu se va mai amestecă, ca vócea insultatorului roman, in cele mai dulci emoțiuni ale mele.

Toma. (Ridicând umerele.) Me face să rîd, pe onórea mea, cu degradațiunea lui intelectuală!

George. Mai adiniórea tu nu rideai, pe când mi-o descrieai cu niște culori, — a căror energie aave o pute stimpără amicia ta.

Toma. Cum? dar tu n'ai vëdüt că eu glumiam?.. Toți ómenii de spirit, cari locuesc in provincie, își inchipuesc că ei devin acolo idioti! — Presimțiam in tine acéstă manie, și me amuzam ca s'o ațîț... după ce capu-mi începuse a luá vapori...

George. Ori ce-ar fi, eu țin la acéstă călătorie mai mult decăt intoldéuna; decă am avut un moment de indoire, el a trecut; am putut să me tem numai de intipărarea ce va face acéstă plecare asupra spiritului femeii mele; dar caracterul seu raționabil a imprășciat din minte-mi ori ce ingrigiri.

Toma. Ascultă-me *George*; tu te pré incređi in aparente: pentru a nu te contrariá, femeia ta se preface că e cu mult mai tare, decăt îi intr'adevăr inima sa. Eu unul, șciu...

George. (Cu furie.) Tu unul șcii!.. tu șcii că tu te-ai resgândit, că te voi incurcă pe drum, și că vrei să te cotorosești de mine, — étă totul!

(Incheierea va urmă.)

N. A. Bogdan.

Apa de Colonia și istoricul ei.

In anul 1709, un negustor italian, numit Jean-Marie Farina veni de se stabili in Germania. El inventă apa de Colonia, fundând și o dinastie.

Ca și tóte produsele destinate a-ș face drum in lume, și apa de Colonia își avu inceputul modest. Micul comerciant din Domo d'Ossola, ș-a părăsit orașul seu natal in vërstă de 25 de ani, pentru a căută avere pe țermurile Rhinului.

La început el vindea mătase, parfumerii și alte obiecte mai mërunte necesare pentru toaletă, pe care le aducea din Italia. Se mai găsiá in magazinul micului comerciant, din strada Iulich-Platz, un nou parfum, al cărui secret îl șcicia numai el singur.

Il boteză, după numele orașului unde ș-a stabilit reședința sa, pentru ca să-și capete simpatia și buna-voință compatrioților sei de adopțiune.

In timp de mai mulți ani, renumele productului inventat de comerciantul italian, nu trecu peste frontiera provinciei rhenane. A trebuit să vie resbelul de șapte ani și trecerea armatelor franceze, pentru a asigurá descoperirii lui Farina un renume europén.

Oficerii cari serviau sub ordinele lui Richelieu și sub ale lui Soubise, aveau ambițiunea ca să apară pe câmpul de bătăe, pudrați și parfumați; in totdeuna întrepridi in focul luptei, dar mai ingrigiați pentru eleganța toaletei lor, decăt a luá precauțiuni, pentru a evita surprinderile vrăjmașului.

Mulțamită lor, parfumul apa de Colonia, începü să pëtrundă in salónele din Versailles. N'a trebuit mult apoi ca el să intre la modă in tótă Francia, ș-apoi in intréga Europă civilizată.

Jean-Marie Farina, a trăit mult timp după acésta, pentru ca să-și vadă cu ochii sei proprii, succesul descoperirii lui.

El muri in anul 1766, in vërstă de peste 80 de ani, lăsând moștenire unui nepot al seu averea sa și secretul fabricațiunii apei de Colonia.

Acest moștenitor al celui dintéu Farina. a di-

rigiat fabrica din Iulichs Platz până la anul 1792, lăsând in urma sa trei fii: Jean-Baptiste, Jean-Marie și Charles-Antonie.

Șeful actual al casei, dl Jean-Marie Farina, este nepotul lui Charles-Antonie și are de asociat pe dl Jean-Marie Herman, care s'a căsătorit cu o nepótă a lui Jean-Baptiste.

*

De la anul 1709, numai dece persóne au fost inițiate in secretul fabricațiunii acestei ape de Colonia. Nici odată un misteriu de stat, n'a fost mai bine păzit decăt acesta.

»Am intrat, dice redactorul điarului »Leisure Hure«, in odaia unde se conservá receta scrisă de mâna proprie a inventatorului, Jean-Marie Farina.

Acest document, pe care nu ne-a lăsat să-l vedem, este invlüt in formă de sul și pus in o cutie de cristal, care și acésta e închisă intr'o casă incuiată cu trei bróște.

Am vizitat și camera, care serviá de laboratoriu inventatorului. Și ađi se află încă aci, mașina cea mare, in care se amestecă diferitele uleiuri, prin ajutorul unei manivele. Acest mecanism sémënë cu uu aparat destinat pentru fabricațiunea berei.

»Acéstă parte a zidirei este construită in piétră și in fier, și ea este închisă cu o ușe cu lacăte duble. La intrarea in odaie se află așeđat un vechiu cufăr de lemn, sculptat și prevëdüt cu robinete, cari serviá altă-oată pentru umplutul sticlúțelor in ale căror dimensiuni, arată modestele origini ale casei.»

Nici pivnițele nu sânt mai puțin interesante ca laboratorul.

Ele sânt împărțite in compartimente separate prin ziduri gróșe. Pentru a împiedicá un incendiu, fiecare compartiment e isolat unul de altul cu o ușă aparte de eșire. Lângă päreții pivniței de jur impregiur stau in rënd mai multe vase umplute cu apă de Colonia.

»Aceste vase, dice Leisure Hour, sânt făcute din lemn de Cidru, ce s'a comandat anume din Liban. Lemnele se aduc brute la Marsilia și aci se fac dógele. Nu e lemn mai bun decăt cedrul, pentru conservarea parfumurilor, căci el este fórte resostat și totodată nu comunică nici un miros liquidelor.

»Vasele nu sosesc góte la Colonia; inainte de a le espedá la destinația lor, se pórtă de grijă ca ele să fie umplute cu spirt fabricat din yinul frances. Vama percesă la frontiera germană e fórte scumpă. Nu e mai mult decăt 200 de franci pentru suta de kilograme, fără a ținé sémă și tacsă cea mare la care sânt supuse vasele.

»Alcoolul provine din destilațiunea strugurilor, cumpërate in impregiurimile Narbonei, unde se află chiar și un stabiliment, care e proprietatea familiei Farina.

»In pivnițele de pe Iulichs-Platz, stau vasele de ani întregi, fără ca să se fi atins cineva de ele. Ele sânt supraveghiate cu mare atențiune, de frică ca să nu să întemple vr'un accident.»

*

Pentru a transformá alcoolul in apă de Colonia, procedurile fabricațiunii sânt fórte simple. In tr'un vas umplut pe jumătate cu alcool, se tórnă uleiurile necesare și apoi umpli vasul cu spirt de alcool. După ce trec 15 đile, amestecul e gata, reacțiunile chimice s'au operat și nu mai remâne alta de făcut decăt a estrage lichidul. Ceea ce s'a așeđat la fundul vasului este de o colóre verđue și se đice că e bună in contra reumatismului.

Uleiúřile esențiale, cari intră in compozițiunea apei de Colonia, sânt păstrate in niște bidóne de tinichea albă, invlüte in lemn. După spusele điarului

»Leisure Hour«, conținutul fiecăruia din aceste bidone valorează mai bine de 2,000 franci.

Se pare că apa de Colonia devine mai bună cu cât ea stă mai mult.

Diarul englez afirmă că există în pivnițele de pe Iülich-Platz, flaconul care datază din anul 1750; dar de ordinar fabricanții nu așteaptă secole pentru a pune în vânzare marfa lor, ci lasă să treacă numai 6 luni, dela fabricațiunea ei.

F.

Sărutarea la diferite popoare.

Rolul pe care îl joacă și l'a jucat în viața diferitelor popoare sărutarea, este interesant atât din punct de vedere istoric cât și social.

În Europa, séu mai bine, la popoarele de rasa caucasiană, se cunoșce rolul ce-l joacă sărutarea.

Nu tot acelaș lucru se pôte dice inse despre popoarele din Asia și Africa ba chiar și în Rusia, puțini șciu cum se sărută poporul de jos.

Ecă acum câteva amănunte asupra sărutării:

În secolul al 17 în America s'a intentat un proces faimos dșórei Sarah Tuttle și dlui Giacobbe Newton pentru că contrar obiceiului țării, ei s'au sărutat în și de serbătore.

Kabilii nu sărută gura ci fața; arabii se sărută în umăr, și se șcie că la noi sărutarea mai elegantă este pe frunte.

Comitele Széchenyi, care a scris istoria culturală a Chinei, dice că a observat că în împărăția cerului a întâlnit un mandarin care s'a scuturat, esleamând »bre« când s'a spus că în Europa ómenii se sărută.

Un alt călător, care a petrecut 14 ani pe malurile Dneprului dice că în tot acest interval nu a vădut ca poporul de jos rus să se sărute, decât în stare de beție.

Antropologul german Helvald spune că a observat că și între germanii de nord sărutarea se priveșce ca ceva lucru disgustător.

Winwood Reade, esplorator renumit, povesteșce că cu ocașia unei călătorii a sale în Africa, voind să sărute o fată de negri, acesta a început să țipe și să se apere ca și când ar fi voit s'o ucidă.

În general în tótă Africa occidentală sărutarea nu se practică, afară de doue provincii: Lagus și Gabun, unde americanii sânt mai în contact cu europenii.

Profesorul budapestan Iosif Fekete d'asemeni spune că a observat, la un amic cult al seu, japonez, că are cea mai mare oróre de sărutare. Dicea că nu are ochi să vedă pe femeile din Europa, căror grozav le place să se sărute și pe cari el „nu le pôte mirosi.“

Notăm aci că sânt popoare cari în loc d'a se sărută, își frécă nasul, ceea ce japonezul de mai sus numeșce »a mirosi.«

Iules Aréne a făcut colecți poesílor populare chinezești. Ei bine, în tóte aceste nici un cuvânt despre sărutare!

Darvin d'asemeni a arătat că popoarele din Polinezia, cum sânt negri din Tahiti, Papua etc. nu șciu ce va să dică a sărută. Tot așa eschimoșii și cei din Guyana.

Sânt popoare cari nu pot sărută din causă că gura le este înarmată cu un fel de bețe, pe cari le pun încă din copilărie în cele doue buze. Astfel de bețe, numite »pelele« pörtă cei din pregiurul mării Behring și Koljușii, precum și botukodokii din Brazilia.

Doine de pe Murăș.

Cucule dela pădure
Du-te la mândra și i spune
Să desfacă ce-a făcut
Că nu-i am baiu*) mai mult.
— Cucule dela pădure
Du-te la badea și i spune,
Ce-am făcut nu pot desface
Că din pěr io i-am tăiat,
Pe apă l'am aruncat,
Unde mere apa lină,
Să n'ai bădiță hodină,
Unde mere apa tare,
Să nu ai bădiță stare.

Auđit-am auđit
Colo sus la răsărit,
Că feciorii s'o scumpit
Și fetele s'o lesnit,
Dau fetele cu-o pițulă
Feciorii cu-o sută bună.

Cine-i tiner și iubeșce,
La ce focu se spovedeșce;
Că io-s tiner și iubesc
Și nu me mai spovedesc;
Dară când m'oi spovedi
Șiepte popi mi-or trebui
Șepte popi din șepte sate,
Să le tot spui la pécate.

Când pleci mândră dela noi,
Plāngu-mi ochii amēndoi;
Când plec mândră dela tine,
Plānge inimuța în mine,

Place-mi borvizul cu vin,
Mândra din satul vecin;
Place-mi și vinul curat
Și mândruța din alt sat;
Place-mi vinul tot mereu
Și mândra din satul meu!

Fetele care-s mărețe,
Nu se țin cu corubețe,
Făr' cu turte și cu macu
Și cu gură de diacu.

Somnu-mi-i cum aș dormi,
În brațele mândruții;
Pe suman pacurăresc,
În brațele cui gândesc;
Draga mea și-a cui te are,
Aș dormi 'n brațele tale;
Draga mea și-a cui te ține,
Aș dormi 'n brațe la tine;
Și ț-aș mână mēr din sin
Și din gură ț-aș bé vin.

Frunță verde de trifoiu,
Când treci badeo pe la noi,
Nu te uită oblu 'n curte,
Că eu am dușmane multe,
Ci te uită la pământ,
C'or gândi că ne-am urit
Și te uită peste sat,
C'or gândi că ne-am lăsat.

Al Fodor.

*) Nu me mai interesază.

Concert românesc în Budapesta.

O trupă de zece lăutari români, în călătoria lor dela București spre Paris la expoziția universală, după ce 2 zile a concertat în Brașov, de curând a dat în Budapesta 3 concerte.

Allând de acest concert național român în Peșta, în societatea unei distinse familii macedo-române de aici, am și participat, fiind curios s'auz pentru prima dată în viața mea o muzică națională românească din România.

Concertul s'a ținut în frumoasa grădină numită „Mikado“ fiind în acesta spaciosă grădină întinse peste 100 de mese pentru publicul, ce se speră, că din curiositate va umple acest local.

Încă pe la 8 ore seara se și putea observa pe strada unde e grădina, un zgomot neindatinat pe acolo: sute și sute de oameni își îndreptau calea numai spre »Mikado«, căci fieșce care doriă s'auză un concert de muzică națională românească.

Din depărtare, încă de pe strada Kerepes se putea vedea pe edificiul restaurațiunii Mikado tricolorul ce anunță, că are să se țină concertul românesc publicat prin jurnale. Ajungând apoi în grădină, aci era o formală luptă după scaune, căci de și erau la o mesă chiar și câte 10 scaune, totuș o mare parte a publicului a ramas fără scaune și a fost mulțămît, decă a putut fi cel puțin în grădină, numai s'auză concertul românesc.

Lăutarii bucureșteni 10 la numer, în pitorescul lor costum național român și decorați cu insignele tricolorului român, ocupau locul la o mesă lungă dela intrare spre dreapta grădinei.

După 8 ore etă că se încep și mult doritul concert, în preința unui public, pot dice cu tot dreptul, din societatea alasă a capitalei; căci la acest loc fie-mi permis a aminti, că o cunună frumoasă de dame — firește neromâne — au infrumșetă acestă grădină, cari în costumul lor frumos de veră în alb, credeai că la concertul românesc sânt cu mult mai drăgălașe, decăt la un concert de pe insula Margareta.

Incepându-se concertul, muzica națională a esecutat piesele musicale în cel mai escelent mod, spre fala românilor, căci întru adevăr melodiile românești au produs în publicul din grădină un entusiasm ne mai observat pe la concerte de muzică.

Di Nastase Ionescu a fost eroul seratei. Acest renumit ghtarist dela grădina Rașca din București, acompaniat de muzică, în fața numerosului și distinșului public a cântat mai multe doine naționale, și anume „Aș vré“, — „La veritabila Manola“, — „Doi ochi“ etc. — „Doi ochi“ au încântat publicul întru încăt di Ionescu între cele mai vii și frumoase apăsese și „Eljen“-uri din toate părțile, a fost silit să cânte multe ori să repeteze unele strofe atât din „Doi ochi“ cât și din celelalte doine esecutate cu atâta entusiasm.

Di Nastase Ionescu, la invitarea mea, am rămas diu ocupând loc la mesă noastră, îmi oștea să s'auze veni mai multe note: densusul este și compozitor de muzică. — Intre altele a compus muzica piesei: »N'am cui spune doru meu«, cuvintele de ferob. muzica de Nastase Ionescu. Acestă romanță este deosebită cată trei Elena Sinculescu, eleva asilului Elena din Sibiu. — »Nu mai sta pe gânduri«, romanță pentru voce

și piano, muzica de di Ionescu; „Teai dus“? pentru voce și piano, muzica de di Ionescu: „Măriora“ mazurcă cântată, muzica de Ionescu.

Etă și o arie populară pentru voce și piano, intitulată »Scôte capul pe ferestră«, cuvinte găsite și aranjate de Nastase Ionescu, muzica de George A. Dinicu, absolvent al conservatorului de muzică din București.

Acesta interesantă doină populară din România sună astfel:

I.

Scôte capul la ferestră,
Frumosă vecina noastră,
Să ved chipul teu frumos,
Stea din cerul luminos,
Față albă ca tulpanul.
Dragostea trecut-a anul,
Căci d'un an și doue luni
Me porți puică cu minciuni.

II.

Aseră trecui călare
Pe la pörta dumatile,
Și-ți vēqui rochița 'n pöle,
Cusută cu naturale,
Naturalele de fir,
La mijloc cu trandafir,
Trandafir cu trei boboci,
Cu foșor din ochi îi coci.

Afară de piesele românești, complexanta muzică națională română, din considerare față de publicul present, a esecutat tot cu atâta precisitate și niște piese ungurești. Acestă atențiune a lăutarilor români a produs în public cel mai bun efect, care s'a manifestat prin aplause și »Eljen“-uri, ce credeai că nu vor mai avé fine.

Pitorescul costum național românesc încă a produs în mulțimea publicului cea mai plăcută surprindere.

Când di Nastase Ionescu incepea câte o doină cu acompaniarea muziceii, publicul numeros, dar mai cu sémă damele își părăsiau locurile și alergau spre lăutari să se delecteze din apropiere în muzica națională română, admirând totdeuna și frumosul costum național românesc.

Avënd lăutarii români să plece spre Paris, concertul ultim s'a incheiat la ora 11 înainte de meștiul noptii cu marșul Rákóczy, care inse nu s'a mai auzit de sgomotul produs de entusiasmul întregului public.

Lăutarii români pot fi mândri de primirea lor în mod atât de afabil din partea peștanilor.

Puteai ceti pe fața românilor presentii, cât de fericiți sânt, vēdënd că muzica națională și portul național românesc au făcut în Budapesta un efect atât de plăcut în numerosul și alesul public, care nu în grabă va uită acest concert național românesc atât de rar pentru peștani. Noi urăm trupei asemenea succes strălucit și la Paris!

Georgiu Opra.

Sinaia.

Sinaia, jud. Prahova, la pölele muntelui Buceci, pe lângă o frumusețe naturală din cele mai romantice mai posedă și un stabiliment de hidroterapie foarte lucos care este proprietatea Eforiei spitalelor civile din București. Monastirea de aci făcută la 1695 de Mihail Cantacuzin, este unul din cele mai frumoase

monumente, ce dovădesc virtuțile cele înalte ale străbunilor noștri. Are o bibliotecă frumoasă. Servia de azil Românilor în timpuri grele când fugiau prin munți de inimizii țării noastre. În hrisóvele remase dela fondatorii acestei monastiri să dăce, ca să se ție totdeauna 40 voinici pentru paza ei și a trecătorilor din cauza năvălirii tâlharilor ce veniau de peste munte. Ađi nu mai e trebuință căci o păzește garda regală și o păzește totă țera căci posedând acum de vecine castelul Peleş și alte clădiri mărețe, are fericirea a servi în timpul verii de adăpost și loc de distracție suveranului ei și celei mai înalte societăți române ba și străine. Eforia spitalelor civile póte privi cu fală mărețul seu op, transformarea pustnicei Sinaia în gingașă urbe.

Acest loc de cură climatică de primul rang póte concurá cu cele mai vestite locuri de cură din străinătate.

De aci se pot face numeroase excursiuni călare și pe jos, d. e. la St. Anadând în cale și de fântâna Davila, pe vârful muntelui Piétra-arsă vėđend de pe drumul acestei excursiuni isvorul riuului Peleş, la Vėrful cu dor, la vestitul munte Caraiman, la fabrica de sticlărie din Azuga, pe muntele Omul, cel mai înalt din munții Buceciului, de unde se póte vedea Ploestii, Braşovul și chiar Bucureşcii. După cale de 5—6 ore dai de Peşcera Dâmbovicióra, de unde isvoresce riul

Dâmbovița apă dulce,
Cine o bé nu se mai duce.

Dr. G. Crăinicean.

Femei din Pompei acasă.

— Veđi ilustrațiunea din nr. acesta. —

Precum s'a mai đis pe colónele acestei foi, anticelle romane aveau o stare socială egală cu a conșorților.

Mai târđiu inse acésta relațiune se schimbă. Moralitatea începú a se clătina, bărbații alunecară pe calea desfrăului și astfel pozițiunea femeii se degradă.

Urmarea acestei fu, că femeile din ce în ce se retraseră din lume și astfel nu le remase decât petrecerea cu copii.

O astfel de scenă ni se infătoșeză și prin ilustrațiunea din nrul acesta, scenă care se petrece în orașul Pompei, care a avut apoi o sórte atât de tristă.

I. H.

Literatură și arte.

Șciri literare și artistice. *Dl. Const. Pascal*, tinerul pictor dela Bucureșci, ale cărui opere au fost fórte mult aprețiate, a obținut și dsa, dimpreună cu Nirea și Grigorescu, medailă la espoșiția universală din Paris. — *Dl. Dimitrie Teleor* va scóte în curėnd la lumină în Bucureșci un volum de novele inedite, intitulat »Durerea«, scóse din viața de tóte đilele.

Grafia cirilică la români. Acesta e titlul unei broșuri interesante, ce dl Gh. Ghibănescu a publicat de curėnd la Berlad. În »Grafia cirilică« scrie dl Gion în »Românul« Ghibănescu a adunat cu belșug o mulțime din notițele, fruct al citirilor sale, și le-a orânduit după un plan care, firește, nu este cel mai bun, căci e bine înțeles că tinerul autor n'are pretențiunea de a fi rostit ultimul cuvėnt în acéstă mare și complicată cestiune. Cestiunea și istoricul curentului slavon la Români, alfabetul cirilic și istoricul seu în di-

feritele secole ale literaturii noastre, mai cer multe și amėnunțite cercetări pentru a fi pe deplin lámurite. Meritul de căpeteniă al monografiei dlui Ghibănescu este de a fi strıns la un loc certėtările ce până astăđi s'au făcut și sınt răspândite la infinit în diferite și disparate scrieri. Dintr'ensele, autorul a cunoscut o parte; altele le-a trecut cu vederea pentru că n'avea de unde să le cunóscă. Ori-cum ar fi inse, »Grafia cirilică« chiar cu amėnunțele ce le dă, alcătuesce o compilațiune meritoriă, care va fi de mare utilitate elevilor gimnasiali și liceali, séu cel puțin profesorilor lor.

Bucureșcii. Peste câteva đile va eși de sub presă »Bucureșcii«, opera anunțată a dlui Licherdopolu, directorul școlei de comerț de acolo. Intr'ensa se află studiată capitala țării din punctul de vedere al naturii, al istoriei și al sociologiei. Lucrarea va fi cuprinsă în douespredece cóle de tipar, ilustrate cu mai multe stampe și un plan.

Din ședători e titlul unui frumos volum ce tinerul scriitor I. C. Măldărescu, director la »Revista Poporului«, dă la lumină. Acest volum alcătuit din vro-o 20 basme, cuprinde o nouă comóră literară, de óre ce scriitorul a căutat să dea basmelor sale adevėrată limbă a poporului. Ca prefața are o scrisóre a dlui Alesandru Șonțu.

Diariistic. *Timpul*, pe care-l anunțarăm și noi, va eși negreșit la 1 septembrie în Bucureșci, sub direcțiunea dlui M. Paleolog, fost prim redactor al numitului điar, până la încetarea aparițiunii sale.

Teatru și musică.

Șciri teatrale și musicale. *Dna Romanescu și dl Manolescu* jócă încă tot la Galați, cu trupa Vladicescu. — *Dșóra Agata Bărsescu*, care acuma jócă la Praga, la tómnă se va duce la Bucureșci, ca să dea și acolo câteva represintațiuni. — *Dl G. Musicescu* a dat cu corul mitropolitan din Iași doue concerte la Focșani, în teatrul Lupescu, dar n'a fost spriginit cu căldură.

Societatea pentru fond de teatru român va ține adunarea sa generală în anul acesta la Caransebeș în đilele de 9/21 și 10/22 septembrie. Comitetul arangiator, instituit pentru primirea óșpeților și pentru partea socială și artistică a adunării, a compus o programă fórte interesantă, din care relevăm următórele. În ajunul adunării va fi primirea presiđiului și a óșpeților. În điuva primă, dimineța la 9, se va ține serviciu divin în catedrală, cu care ocaziune cãntările liturgice le va eșecuta Societatea română de cãntări din Caransebeș. În ședınța primă adunarea va fi salutată în numele caransebeșenilor, de presiđentul comitetului arangiator, Rds. d. protopresbiter Andrei Ghidiu, ér la finele adunării dl profesor dr. Vasile Goldiș va ține o disertacție. După mieđăđi la 2 banchet la »Pomul verde.« Séra la 8 concert dat de Societatea română de cãntări și musică din Caransebeș. După concert teatru: »Ruga dela Chisetu« comedie populară cu cãntece și joc de Iosif Vulcan, jucată de membrii corului vocal de plugari din Chisetu. Apoi cină comună, cu cãntări de coruri. După ședınța a doua, după mieđăđi la 3, emularea corurilor. Séra bal la »Pomul verde.«

Teatrul Național din Bucureșci. Cetim în, »Românul«: Direcțiunea Teatrului Național, a sfėșit cu bine, negociațiunile sale cu dna Romanescu și cu dl Grigore Manolescu; ambii artiști vor figúră în societatea dramatică din Bucureșci, ca societari de clasa întėia. Se đice că în stagiunea viitóre, Gabrilescu va veni în Bucureșci pentru a da câteva represintațiuni

de operă. Trupa de operete, care va cânta la Teatrul Național în stagiunea 1890 se va compune între alte persoane și de dșorele Roth și Kayser, ambele eleve ale conservatorului din București.

Primul concert românesc în Giula. Tinerimea studiosă română din opidul Giula și giur, comitatul Bichiș, la 23 iulie 4 august a. c. a arangiat în otelul »Coroana« un concert împreună cu dans, cu următoarea programă: 1. Cuvânt de deschidere, rostit de Alesandru Popovici cleric. 2. »Trecui valea« cor miest de I. Mureșan, executat de corul vocal, sub conducerea lui Alesandru Popovici cleric. 3. »Serenada« de Marschner, cor bărb. 4. »Jalușia ca contrarul fericii în viața conjugală« disertațiune de D. Voniga. 5. »O rugaciune«, duet de Constantin Chiricescu, executat de Al. Popovici și I. Pantoș clerici. 6. »Sinaia« cor miest executat de corul vocal. 7. »Călăuș«, poezie de Iosif Vulcan, declamat de Al. Popovici. 8. »Din șeșetore«, (potpuri) de I. Vidu, executat de corul vocal. Arangiatorii acestei petreceri au dorit să dea românilor ocaziune la convenire; dar cu toate că fu iertată prin autoritatea politică opidană, totuș s'au aflat unii inteligenți din localitate, cari mai slabi de ingeri — au fost contra acestui concert pur românesc; înse cu toate aceste, concertul se pôte dice de reușit. Au luat parte dōmnele: Biberia din Giula, Popovici din Ciaba, vęd. Boto din Odvoș, Rocsin din Micherechiu, Rocsin din Ciumediu, Crainic din Nadab, Pantoș din Gy. Varșand, Mihiș din Roit, Giulani din Otlaca, Berbecuț din Giula, Ivan din Giula, Ioanescu din Giula, Anulo din Giula, Voniga din Giula. Stir bētr. din Giula. Alb din Giula; domnișorele: surorile Minca și Cristina Beșan din Giula, Măriora Crainic din Nadab, Lucreția Rocsin din Ciumediu, Lucreția Rocsin din Micherechiu, Florița Rocsin din Tamașda, surorile Hersilia și Sofia Giulani din Otlaca, Ersilia Pantoș din Pil, Ecaterina Mihiș din Giula, Etelca Mihiș din Roit, surorile Elena și Emilia Berbecuț din Giula, Alb din Giula, Măriora Nicōra din Giula, Ecaterina Ilovici din Giula, Cornelia Martin din Sacodor. Petrecerea, cu cea mai mare animositate, a durat până la răsăritul sōrelui.

Concert în Varadia. Reuniunea de cântări »Unirea« din Varadia, de lângă Oravița, va arangia la 18 august, sub conducerea dlui Romul Iorgovici teolog, un concert în sala ospētăriei mari, în favorul bisericeii gr. c. care se va edifica acolo. Programul: 1. »Polca turistă«, (mars) cor bărb. 2. »Venerabilis barba Capucinatorum«, de Haydn cor bărb. 3. »Sinfonia jidovescă«, de Straus cor bărb. 4. »Pepitant«. 5. »Cisla«, operetă com. de Porumbescu cor bărb. După produțiune joc.

Teatru la Betlean. Diletanții români din Betlean au dat la 28 iulie o reprezentație teatrală, jucând piesele: »Pētra din casă« și »Mama Anghelușă«, după care corul a cântat »Arcașul.« Dintre diletanți au escelat dșorele Flōrea Diugan, Ana Moldovan, și dnii Elia Mircea, Ioan Diugan, Ioan Morariu, Ioan Șvager, Nic. Isian, George Moldovan. După teartru, începū dansul care tinū până diminețā.

Trupa de lăutari a dlui Dobrică, călătorind din Ploești la Paris, a dat la Brașov și la Sibiu câte un concert. Trupa e îmbrăcată în portul țărănesc dela Ploești și cântă mai cu sēmă numai cântări românești, cele populare din gură. Conducătorul trupei, dl Dobrică, are pe pept trei medalii, pe cari le-a primit dela regele României și dela regele Italiei. În ambele orașe, publicul românesc i-a intimpinat cu entusiasm.

La Constanța, unde 'n anul acesta e lume mai puțină decât de altă-dată, jōcă actualmente o trupă, din care face parte dna M. Marinescu, și dnii C.

Petrescu și P. Ionescu și alții. În dece zile trupa a reprezentat cinci piese și anume: Doue merle albe, comedie în 3 acte; Cimpoiul dracului, comedie cu cântece în 2 acte; Parole de trei și cinci marce, comedie într'un act; Portărelul din Paris, comedie și Dōmna e la bal, comedie într'un act.

Din Năsēud se scrie, că ministerul regesc unguresc de interne a aprobat statutele Reuniunii române de cântări din Năsēud.

Biserica și școlă.

Școiri bisericești și școlare. Dl V. A. Urechia a fost ales vicepresident de onōre al congresului învățământului superior ce se ține actualminte la Paris. — Dl Nicolae Dima, fiul dlui profesor dela gimnasiul românesc din Brașov, Panteleimon Dima, a făcut cu mare succes esamenul de licență la Academia comercială din Anvers.

Înaintări la capitolul din Blaș. Dl canonic-cantor Ioan M. Moldovan la stalul de canonic-lector; dl canonic-custode dr. Ioan Rațiu la stalul de canonic-custode; dl canonic-scolastic Alesandru Micu la stalul de canonic-custode; dl canonic-cancelar Simeon Pop-Mateiu la stalul de canonic-scolastic, ēr în locul vacant de canonic-cancelar s'a numit dl Gavril Pop protopopul din Cluș.

Consistorul plenar al diecesei Aradului intrându-se în 6 august n. a luat — scrie »Luminatorul« — mesuri în privința administrațiunei fundațiunii Teodor Pap din Cheches-Lugoș, — a făcut dispozițiuni pentru a aplică un medic român la studiul igienic în institutul teologic-pedagogic, — a ales doi profesori pentru catedrele vacante în despărțēmēntul teologic, în persoanele dl Trailescu și Puticiu, ambii doctori în științele teologice.

Pensionat de fetițe în Blaș. Cetim în »Gazeta Transilvaniei«, că dl dr. Victor Smighelschi, profesor de teologie în Blaș, ș-a asigurat viața pe timp de 20 ani la Societatea »Gresham«, în suma de 4000 franci în aur, în folosul fondului pentru înființarea unui pensionat de fetițe în Blaș, pentru care edase mai an o lucrare intitulată »Tatăl nostru« din care asemenea a intrat 200 fl. Dar societatea pentru înființarea unei școle române de fete în Oradea-mare ce face?

Societatea Petru Maior a tinerimei române din Budapesta ne-a trimis raportul seu pe anul școlar trecut. Din acesta scōtem următoarele date: Societatea a avut 18 membri fondatori, 30 onorari, 34 ordinari și 4 ajutători. A ținut 2 ședințe generale ordinare, 5 generale estraordinare și 17 ordinare de sēptēmână, în cari s'au cetit lucrări originale și critice. Averele societății s'a urcat la 4508 fl. 76 cr.; în bibliotecă sūnt 1012 opuri.

Din diecesa Orăzii-mari, de unde atât de arareori putem să înregistrăm ceva de pe terenul instrucțiunii publice, de asta-dată putem să constatăm cu bucurie, că Reuniunea învățătorilor din archidiaconatul Sătmarului, care de doi ani adormise, a renviaț și ș-a ținut adunarea generală în comuna Vēs-mort la 24 iulie, sub presiul protopopului Gavril Lazar Purcărețan. S'au cetit următoarele lucrări: Despre tratarea pruncilor hăbăuci, de inv. Emanuil Popp; »Despre creșcerea secsului femeiesc« de inv. G. Pteancu și »Despre salarisarea, gradațiunea și avansamentul învățătorilor« de D. Kiss. Viitōrea adunare generală se va ține 'n comuna Dob. Se speră, că atunci se vor adună mai mulți decât acuma.

În Sătmar e mai multă mișcare pe terenul instrucțiunii populare, decât în Biharia. Acolo este o

reuniune de învățători cu patru filiale; din aceste, cea din Ardușat în luna trecută s-a ținut adunarea generală în comuna Săsar, sub presiunea dlui Sigismund Catoca. Învățătorii Pușcaș, Breteu, Groza, Pop, Szilágyi și Casta ținură prelegeri teoretice și practice.

Reuniunea învățătorilor din districtul Deva are să țină adunarea sa generală în opidul Hunedora la 18—20 august n. sub presiunea părintelui protopresbiter Ioan Papiu. Vor ține prelegeri teoretice și practice învățătorii: Petru Hadan, Nechita Lucules, Ioan Branga, George Joandra eventual Ioanichim Ungur și Ioan Fleșer.

Ce e nou?

Hymen. *Dl Aurel Pop*, absolvent de teologie în diecesa Blaș, la 11 august s'a cununat cu dșora Luceștia Cosma în Jucul-de-sus. — *Dl Basiliu Szabo*, notar cercual și dșora Elisabeta Vasilichi, la 14 iulie s'au cununat la Năseud. — *Dl Ioan Branga*, învățător în Orăștie, s'o logodit cu dșora Antonia Marcia din Alba-Iulia. — *Dl Dionisie Pop* din Băsești în Sălagiu la 4 august s'a cununat cu dșora Ioana Papp în Baia-mare.

Știri personale. *Regala și regina României* s'au întors din călătoria lor prin străinătate la castelul Peleș din Sinaia, unde vor sta până la toamnă. — *Dni Alecsandri și Ion Ghica* s'au întors, cel dintâiu din Paris, al doile din Londra, în România. — *Dl V. A. Urechia* a fost ales unanim president la congresul literar din Paris, în societatea internațională. — *Dl M. Cogălnicean*, a plecat la Sinaia, unde va sta o zi. De aci va merge la Brașov de unde se va îndrepta prin Pesta și Viena la Kisingen, și de aci la Paris. — *Dl M. Ciuntuțac*, administrator superior de poștă în Ițcani, s'a transferat în aceeași calitate la Cernăuți. — *Dl Leonida Bendala*, controlor superior de poștă, s'a numit administrator superior la poșta din Ițcani.

Pentru Eminescu. La Fălticeni în România, comitetul tinerimei române constituit spre a spori fondurile necesare pentru ridicarea unei statue nenorocitului poet M. Eminescu, a dat o serată dansată pusă sub patronajul mai multor dōmne din societatea locală.

Asociațiunea transilvană. Adunarea generală de estimp ținându-se la Făgăraș în ziua de 27 august st. n., cei ce vreau să participe, s'nt polțiți a înștiința pe dl Iuliu Dan adm. protop. seu pe dl Ioan Florea asesor orfanal în Făgăraș, spre a li se face cvartire. — *Despărțământul Sas-Sebeș* va ține adunarea sa generală la 1 septembrie n. în comuna Rêhêu, sub presiunea dlui I. Piso, secretar dl D. David.

Șahul și femeile române. Șahul Persiei de câteva luni călătorește prin Europa; astfel de curând a vizitat și esposiția universală din Paris. În secțiunea română, scrie corespondentul »Românului«, s'a uitat și la fetele române îmbrăcate în costum țărănesc. Apropiându-se de una, Șahul a întrebat-o franțuzește: Ce fel de costume s'nt acestea ce purtați? — Costume românești, Sire. — Șahul cu un ōrecare suris: Tōte românele s'nt așa frumoșe? Credeam că s'nt teți franceze. Va să dică, România are tot femei frumoșe.

O societate științifică și literară s'a înființat acum câțva timp la Iași. Această societate e compusă astfel pe anul 1889: Președinte, Gr. Cobălcescu; secretar general, Gr. C. Buțorean; casier, Corneliu Codrescu; directorii arhivei, dr. Eug. Rizu și H. Tictin. a) Secțiunea științifică: preș., dr. Eug. Rizu; secr., M. Vlădescu; membrii dr. C. Botez, Gr. C. Bu-

țorean, Gr. Cobălcescu, dr. S. Conya, dr. Hertzberg, dr. N. Leon, dr. W. Finkelstein, Petru Novlean, Ioan Negură. Ioan Vișan. b) Secțiunea literară: preș., A. D. Zenopol; secr., A. B. Brandia; membrii Ales. Bădărău, N. Beldicean, V. Burlă, T. Codrescu, Corneliu Codrescu, Ed. Gruber, I. Găvănescu, C. Meissner, Petru Rășcan, C. Știubeiu, Al. Suțu, I. Tanovicean, H. Tictin, Andrei Vizanti. Această publicațiune, care poartă numele de »Archiva Societății științifice și literare din Iași«, va presintă doue categorii de lucrări. Unele din ele vor fi memorii și note cari vor cuprinde rezultatele căpătate de cercetările făcute de însuși membrii societății seu de cătră persoane străine ei, er altele vor constă în analize și dări de seamă de lucrări apărute în alte publicațiuni din țeră seu din străinătate. Trebuie să adaogăm inse că în anul acesta archiva societății va cuprinde și câteva lucrări de considerațiuni generale, meșite a da o idee despre fazele prin care au trecut deosebitele științe și despre aceea în care se află astăzi. Scopul este serios și munca ce așteptă pe membrii societății dificilă și laborioasă, dar ei nu vor da înderēt dinaintea nici unei dificultăți. De aceea ei se măgulesc a crede că întreprinderea lor va fi bine vedută.

Știri militare. *Dl Dumitru Bardosi*, sublocotenent în rezervă dela regimentul 31, a fost transferat la regimentul 37. — *Dl Teodor Pușcaș* a fost numit capelan militar cl. II în rezervă pentru archidieceasa gr. or. din Ardeal.

Aniversarea descoperirii Americii. În Ispania de după acum s'au început preparativele serbării ce au a se face la anul 1892, a patra sută aniversare a descoperirii Americii. Vor fi invitate la această serbare tōte popōrele culte din lume. Cu această ocași se publică concurs pentru cea mai bună lucrare care va descrie tōte descoperirile maritime făcute dela 1492 încōci. Prima lucrare de acest soi va fi premiată cu 30,000 franci, a doua cu 15,000 lei. Lucrările pot să fie scrise în limbele spaniolă, portugeză, franceză, germană, engleză seu italiană.

Femeile doctori în Engiltera. Ca cineva să-și pōtă face idee despre progresul ce se realizază pe terenul cultural de cătră femeile engleze, vom spune că până în prezent în Engiltera s'nt 73 de femei doctori. Dintre ele 22 stau în Londra, 16 în celelalte orașe, 17 în India; restul voiagiōre. În unul din numerele fōiei »Semaine Mēdicale« doctorul Kessel scrie un articol în care se ocupă de aceste femei doctori, și dicē, între altele: Este mai nainte de tōte dna Scharlieb, femeie ca de 40 ani, și prima care a luat la facultatea din Londra doctoratul. La 1884 a fondat în India spitalul Royal Victoria după care s'a rentors apoi în țeră, unde într'un spital de femei dă lecții studenților. După dēnsa merită să menționăm pe dna Garrett-Buderson, care a luat doctoratul în 1870 la Paris. A căștigat mari merite lucrând pentru înființarea unui spital de femei în Londra, unicul în felul lui. Tot aici ea dă și lecții. O ascultă mai multe sute de studenți și studente.

M o d a.

În continuare cu articolul de duminica trecută primesc din Paris cam următōrele amēnunte:

Se va purtă de asemenea rochii în muselină albă cu puncte seu cadrilată; muselina cu totul albă inse trebuie să fie ornată cu dantelă de Saxa; acest lucș nu va fi costisitor; fabricațiunile au ajuns la așa preț încāt s'nt accesibile ori-cărei pungi. Dantela de Saxa, în imitație bine înțeles, se pōte luă cu prețurile cele mai moderate și e așa făcută, încāt cea mai modestă dōmnă își pōte face o toaletă de gust.

O jupă ar cere pentru a fi numai de dantelă aprópe 6 metri 50 cm.; 3 m. pentru corsagiu, 4 m. de satin culori à 1 leu metrul ar fi destul pentru falşul jupă care póte servi in acelaşi timp de transparent al dantelei. O centură îngustă, cu un nod bufant de o parte, fine alésă din panglicele înguste, completează toaleta care n'ar costá mai mult de 40 lei.

In acelaşi timp, şi pentru acelaşi scop se întrebuintează şi rochia de dantelă négră care, confecţionată din stofă de *Chautilly*, al cărei desen este acelaş ca al mohairului (şi prin consecinţă foarte solid) organizată de asemenea pe un transparent negru séu colóre, represintă o toaletă puţin costisitoare şi distinsă.

Pentru domnişóre, muselina de lână cu mici desemnuri compun toalete frumoşee. Jupa se face increţită séu plisată şi corsagiul culat à la *Sierge* pe un fund de surah de aceeaşi nuanţă ca desenul jupéi. Mánica bufanta şi reintórsă pe o manşetă de surah. O centură asortată, bufantă, termină simpla toaletă a frumoşelor domnişóre.

F. Bl.

Pentru dómne tinere.

Pregătirea balmoşului.

In creerii «Munţilor-apuseni», in *Téra-Moţilor*.. se găteşce, ca mâncare de zile mari, aşá numitul balmoş. Ori-cărui străin ce se abate pe la casa Moţului, cinstea cea mai mare, ce i se póte face, este, că se poftéşce la un teneriu din mâncarea lui cea mai alésă. Chiar Domnitori, ce calcă frumosul lor tinut şi trebuie să facă cunoşcinţá cu acéstá bucatá. Aşá au páţit-o guvernatorii Ardealului in vremile mai dinainte, aşá chiar actualul Monarch al Austriei, când dupá anii de «Resturnare» — cum dice Crişanul — făcând visitá ţerilor sale, a ţinut să cunoască acest petec sânt de pámént ardelenesc, in sinul căruia, ca o minune naturală unică in felul seu in Europa întregă, stă renumita «Detunată». Sub pólele acestei stânci măreţe s'a gătit cel mai escelent balmoş fiind că aci ş-a deschis Moţul întregă a sa inimă, cu deosebire aci a ţinut să arate, că ce este şi ce póte el. Şi fie şi spre lauda vestitelor Móţee, balmoşul lor a fost judecat a fi o bucatá tare plăcută la gustat, decât este bine gătit, fireşce. In cele următoare dăm amănunte lámuriri, aşá, că ciue n'a mai gătit nici când in vieţá íşi va puté scóte la cale cel mai minunat balmoş, urmând intru tóte indrumárilor ce le dăm.

Balmoşul se găteşce din smântână (groşcior) şi făríná de málaiu séu cucuruz (porumb, pápuşoiu.)

Smântána are să fie dulce şi fără zér. Dupá ce se ia de pe lapte smântána, ce s'a ridicat pe el in primele 12 ore dupá mulgere — acésta e cea mai bună! — se pune intr'un vas curat, ce se aşedá in apropierea cuptorului. Cât e de séra până dimineţa are se stea aci, in care restimp zérul se alege şi se póte scurge, ceea ce aşá se face, că se bagă o codă de lingură de lemn prin smântána până la fund, pe urma căreia scurgem tot zerul din ea. Acum se pune la foc intr'un craiţ, se săreză dupá cuviinţă şi se lasă să fierbă ca un pátrar de orá, in care timp íşi capetá un amiros special, amiros de balmoş, pe care numai decât il simţéşce omul. Acum se urmézá ca şi cu mămáliga cea pripită, c'o mână firáeşci făríná in smântána fierbatóre, cu ceealaltá amesteci c'o lin-

gurá de lemn, până se face ca şi mămáliga cea pripită séu móle. Făríná de care ne folosim are să fie de cucuruz bun şi cernută prin sitá desá.

Dupá ce ai turnat in smântána, in modul arátat, atáta făríná, câtá şisem, că este de ajuns, se lasă să fierbă áncá un pátrar de orá, in care timp ai să stai mereu cu lingura in el, de unde nu, ce e mai bun fuge afará. Când untul veði, că se alege, torni in el 1—2 páhare de apă rece, care il face cu deosebire fraged. Semnul, că este fiert de ajuns, e, că are gust şi amiros de balmoş şi nu mai mult de făríná. Atunci se tórná in teneriu şi se mánáncá el gol ori cu niţicá pâne. La mâncare ne servim de furculiţă. Cărora le place dulce, se mai presará — când acum e gata de pus pe mesá — cu zăhar pulberisat, dupá cum are voe. Când e vorba a gáti un balmoş frunte de bun, tóte cele şise trebuie urmáte cu sfinţenie, la nici un cas inse impregiurare cu turnarea in el de puţiná apă rece să nu se puná la uitare.

La mese mari, balmoşul se póte servi inainte séu dupá friptură.

Un bun balmoş se mai póte pregáti şi in chipul urmator :

Dupá ce smântána s'a pus la foc ş-a fiert până s'a subţiat ca laptele, se scóte din ea ca a treia parte in alt vas, se pune făríná ca de obicei la mămáligá, şi se lasă ca să fierbă un pátrar de orá, lárá se amesteci făríná, ci umbli numai in smântána ca să nu fugá. Trecénd pátrarul de orá boţul de făríná se slarmá cu lingura şi se tot amestecá, turnánd in el şi smântána scóşá mai dinainte şi mai tiráind şi niţicá făríná, dupá trebuinţă. Se tórná 1 páhar de apă rece şi se amestecá mereu, ca să nu se prinđá de craiţ, până dá undá şi untul se alege, ér apa este absorbitá.

Se mai obiceiueşce a se luá 2 párti smântána dulce şi o 1 parte de cea acrá, la gátirea balmoşului, ceea ce il face mult mai gustuos şi mai plăcut la mâncare.

(Din Isvorul de bunăstare.)

Gr Sima.

Pošta Redacţiunii.

Ma. Primele doue strofe merg pe o cale bătută pe mult. Strofa din urmă ar porni pe o cale nouă, dar se 'ngropa 'n curşul.

De când şi celelalte (Doi soţi, Vântul) sânt nişte încercări slabe.

Lugos. Din cele doue, prima se va publicá, inse dându-i una

formá. Ar fi bine, decât unii versificatori cari ne maltratezi cu încercările lor, ar gândi ca dta :

Dar cred mai bine să me las,
Căci par că ved cum strimbînd din nas,
Strigându-le : şictir !

Şi fără milă le mai suci
Şi le trâmânţi ş-apoi le-arunci
In coria de papir.

Blas. Greşelile de tipar ! Bine ar fi de-ar esistá vr'o tipăritură fără de acestea.

Călindarul săptămânei.

Dua sept	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dum. 10 dupa Rusali, Ev. dela Mateu c. 17, gl 1, a inv. 10.			res ap.
Duminecă	6 (+) <i>Schimb. la faţă</i>	18 Agapitus	4 29 7 42
Luni	7 Mart. Dometiu	19 Sebald	4 27 7 43
Martí	8 Mart. Emilian	20 (+) <i>Stefan</i>	4 26 7 45
Mercuri	9 S. Apost. Mateiu	21 Rudolf	4 24 7 46
Joi	10 Mart. Laurentiu	22 Gustavina	4 23 7 47
Vineri	11 Mart. Euplu	23 Elvina	4 21 7 48
Sâmbătă	12 Mart. Fotie	24 Bartolomeu	4 19 7 50

Proprietar, redactor respundător şi editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Húgel in Oradea-mare.